

رشد جوان
www.roshdmag.ir
پدر و مادر عزیزم که سعادت من در گرو رضایت شماست.
و معلمان مهربانم که لحظه‌هایتان را نثارم می‌کنید تا در
راه نمانم.
از شما آموخته‌ام که:
خلاف جهت رودخانه شنا کردن هنر بزرگی است
وگرنه مایه مرده هم می‌تواند در جریان موافق به پیش
رود.
پس کمکم کنید دل به دریا بزنم.

• می‌توانید متن pdf رشد جوان را (با رنگ‌ها و تصاویر
مناسب برای دانش‌آموزان کم‌بینا) در بخش «مجلات
عمومی» از سایت رشد به نشانی www.roshdmag.ir
دریافت کنید.

• دبیر مسئول: محمد ناصری
• سرپرست: نسیم جعفری
• اعضای شورای کارشناسی و برنامه‌ریزی: مجید عقیق، فاطمه رضایی، محبت‌آله همتی،
رویا کارآمد
• مدیر داخلی: زهره کریمی
• نشانی دفتر: تهران، پلاک ۲۳۶
• تلفن: ۰۲۱-۸۸۸۹۰۰۷

يك اتفاق بزرگ!

تجربه انتشار مجله‌های «رشد روشن»
ویژه دانش‌آموزان نابینا و کم‌بینا

گامی ضروری در راه اجرای عدالت آموزشی

بیش از نیم قرن از آغاز فعالیت «دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی» می‌گذرد. بنابر اسناد موجود، این دفتر به وجود آمد تا برای رسیدن به هدف‌هایی از این دست کوشا باشد:

• تشویق دانش‌آموزان به خواندن و مطالعه و ایجاد عادت به مطالعه در آنان.

• تدارک و تدوین خواندنی‌های غیردرسی، کمک آموزشی، آسان، مناسب، ارزان و فراوان برای دانش‌آموزان گروه‌های سنی گوناگون.

• شمارگان مجله‌های «پیک» در سال ۱۳۵۲، پس از هشت سال فعالیت، به ۲/۵۰۰/۰۰۰ نسخه در سال رسید. امروزه این دفتر در ادامه راه انتشار مجله‌های پیک، مجلات «رشد» را در بیش از ۳۰ عنوان و در شمارگان سالانه نزدیک به ۴/۰۰۰/۰۰۰ نسخه منتشر می‌کند.

دانش‌آموزانی که در مدارس عادی شهر و روستا در

دوره‌های گوناگون و پایه‌های متفاوت مشغول به تحصیل‌اند، مخاطبان عمده مجله‌های دانش‌آموزی رشد هستند. این در حالی است که دیگر گروه‌های دانش‌آموزان (دارای نیازهای ویژه) در زمره مخاطبان مجله‌های رشد تعریف نشده‌اند. هم‌اکنون در مدرسه‌های استثنایی تحت پوشش وزارت آموزش و پرورش، بیش از ۷۰ هزار دانش‌آموز استثنایی تحصیل می‌کنند که از خواندن این مجله‌ها محروم‌اند و در صورت دریافت هم، مجله چندان به کارشان نمی‌آید.

بنابر تعاریف «سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور»، دانش‌آموز استثنایی (دانش‌آموز دارای نیازهای ویژه) فردی است که از نظر یادگیری، ارتباطی، حس بینایی و شنوایی، جسمانی و رفتاری به‌طور قابل ملاحظه‌ای آسیب دیده باشد و مشکلات آموزشی و رشدی او که به‌وسیله انواع آزمون مشخص می‌شود، در حدی باشد که مانع یادگیری او شود و روی عملکرد آموزشی او اثر نامطلوب بگذارد. این دانش‌آموز برای آنکه بتواند از آموزش و پرورش بهره‌بردار، نیازمند ایجاد

Roshd-e-roshan Nalavan is the first Braille Magazine for Blind high school students (age 13-15) in Iran. It is published monthly in Farsi language and distributed between students all over the country at no charge.
It encourages blinds to read for pleasure, and thereby improve their reading skill.
It contains different reading materials such as stories, poems and various articles on health, inspiration, self-esteem, hobbies and so on. For more information you can refer: www.roshdmag.ir

● بستگی عزیز
لطفاً از گذاشتن محموله‌های سنگین
بر روی بسته‌های مجلات بریل خودداری کنید.

دانش آموز نابینا (دچار آسیب دیدگی شدید تا عمیق):
دانش آموزی است که قدرت بینایی ندارد یا میزان باقی مانده از بینایی او، با وجود استفاده از وسایل کمک بینایی، به حدی کم و محدود است که ایجاب می‌کند آموزش او از طریق روش‌های آموزشی ویژه نابینایان و خط بریل صورت پذیرد. حداکثر بینایی اصلاح شده چنین دانش‌آموزانی از ۲۰/۲۰۰ (بیست/دویستم) کمتر است یا زاویه دیدشان در بیشترین قطر از ۲۰ درجه بیشتر نیست.

دانش آموز آسیب دیده شنوایی
دانش آموز کم‌شنوا (دچار آسیب دیدگی خفیف تا متوسط): دانش آموزی است که میزان باقی مانده شنوایی او با استفاده از وسایل کمک شنوایی و بهره‌گیری از راهنمایی‌های آموزشی برای دریافت مطالب شنیداری و گفتاری کافی است و میزان شنوایی وی بین ۳۵ تا ۷۰ دسی‌بل است.

دانش آموز ناشنوا (دچار آسیب دیدگی شدید تا عمیق): دانش آموزی است که با میزان باقی مانده شنوایی خود، با وجود استفاده از وسایل کمک شنوایی، نتواند گفتار دیگران را از طریق حس شنوایی پردازش کند. به عبارت دیگر، میزان افت شنوایی وی ۷۰ دسی‌بل یا بیشتر است و لذا او از طریق حس شنوایی از فراگیری زبان محروم است.
دانش آموز تلفیقی - فراگیر: دانش آموزی است که با یکی از آسیب دیدگی‌های شنوایی، بینایی، جسمی - حرکتی، هوش مرزی (دیرآموز)، مشکلات ویژه یادگیری، اختلال رفتاری - هیجانی (خفیف تا متوسط)، با استفاده از روش آموزش تلفیقی - فراگیر، در کلاس‌های آموزش و پرورش عادی به تحصیل مشغول است.

تغییراتی در محیط، منابع، برنامه‌های آموزشی و پرورشی، و دریافت خدمات توان بخشی است و برابر مقررات در یکی از دوره‌های تحصیلی استثنایی یا عادی به تحصیل اشتغال دارد.

تقسیم بندی دانش آموزان مزبور چنین است:

دانش آموز آسیب دیده بینایی
دانش آموز کم بینا (دچار آسیب دیدگی خفیف تا متوسط): دانش آموزی است که میزان باقی مانده بینایی او، با استفاده از وسایل کمک بینایی، به حدی کم و محدود است که نمی‌تواند از خطوط کتاب‌های عادی استفاده کند و بر خورداری وی از آموزش، مستلزم استفاده از کتاب‌های درشت خط است.
حداکثر حدت بینایی اصلاح شده چنین کودکان و دانش‌آموزانی از ۲۰/۲۰۰ (بیست/دویستم) بیشتر و از ۲۰/۷۰ (بیست/هفتادم) کمتر است.

دانش آموز چند معلولیتی: دانش آموزی است که دو یا بیشتر از دو ناتوانی دارد که به یکدیگر وابسته نیستند و این ناتوانی‌ها در حدی هستند که روی عملکرد آموزشی وی تأثیر می‌گذارند.

دانش آموز دچار اختلال رشدی فراگیر (طیف اُتیسسم): دانش آموزی است که در سه حیطه ارتباط فردی و میان فردی، اجتماعی، تخیل و تفکر تفاوت معناداری با گروه هم‌سالان خود دارد، به میزانی که عملکرد آموزشی و اجتماعی وی دچار اختلال می‌شود.

دانش آموز دچار اختلال رفتاری-هیجانی: دانش آموزی است که پاسخ‌های رفتاری-هیجانی او در مدرسه، به صورت مستمر با هنجارهای پذیرفته شده براساس سن، جنسیت، و قومیت یا فرهنگ، تفاوت معنی‌داری با هم‌سالانش دارد، به گونه‌ای که بدون وجود آسیب‌دیدگی هوشی، حسی یا جسمی، در عملکرد تحصیلی، رفتار کلاسی، مراقبت از خود، روابط اجتماعی، سازگاری شخصی و سازگاری شغلی او اختلال مشاهده می‌شود.

دانش آموز دچار مشکلات ویژه یادگیری: دانش آموزی است که دچار اختلال‌هایی در یادگیری و شناخت است و این اختلال روی دامنه نسبتاً محدودی از درس‌ها و عملکردهای او تأثیر می‌گذارد. این اختلال اکتسابی نیست و دانش آموز برای دستیابی به سازگاری، انطباق و موفقیت در برنامه آموزشی کلاس عادی، نیازمند دریافت آموزش‌های ترمیمی پاره‌وقت از مراکز آموزشی و توان‌بخشی مشکلات ویژه یادگیری است.

دانش آموز دیرآموز (مرزی): دانش آموزی است که از نظر هوشی، براساس آزمون‌های استاندارد، در محدوده بین یک تا دو انحراف استاندارد زیر میانگین در منحنی نرمال قرار گرفته‌است و از نظر یادگیری مهارت‌های تحصیلی، نسبت به

هم‌سالان عادی خود عملکرد محدودتر و ضعیف‌تری دارد، اما در رفتار انطباقی او اشکالات اساسی مشاهده نمی‌شود. چنین دانش‌آموزی در مدارس عادی به تحصیل اشتغال دارد.

دانش آموز کم‌توان ذهنی: دانش آموزی است که به‌طور معنی‌داری در عملکرد هوشی (دو انحراف استاندارد زیر میانگین) و رفتار سازشی، اجتماعی و عملی وی محدودیت وجود دارد و ناتوانی او در سنین رشد و قبل از ۱۸ سالگی به وقوع پیوسته است. دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی از نظر آموزشی به سه گروه حمایت‌پذیر، تربیت‌پذیر و آموزش‌پذیر تقسیم می‌شوند. سازمان آموزش و پرورش استثنایی مسئولیت تعلیم و تربیت دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی آموزش‌پذیر با هوشیهر ۵۰ تا ۷۰ را به‌عهده دارد.

دانش آموز معلول جسمی - حرکتی (دچار آسیب‌دیدگی خفیف): دانش‌آموزی است با هوشیهر مرزی و بالاتر، که به علت آسیب خفیف در اندام‌های فوقانی، تحتانی و یا هر دو، تا حدودی قادر است کارهای شخصی خود را انجام دهد، اما برای بهره‌مندی از امکانات آموزشی، به تسهیلات، ابزارها و تجهیزات ویژه نیاز دارد.

دانش آموز معلول جسمی - حرکتی (دچار آسیب‌دیدگی شدید): دانش‌آموزی است با هوشیهر مرزی و پایین‌تر که به‌علت آسیب شدید در اندام‌های فوقانی، تحتانی و یا هر دو قادر به انجام امور شخصی خود نیست. این دانش‌آموز می‌تواند با ایجاد تسهیلات، انطباق و تعدیل روش‌های آموزشی و پرورشی، و نیز ابزارها و تجهیزات ویژه، از امکانات آموزشی - پرورشی نیز بهره‌گیری کند.

در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳، بنا به پیشنهاد رئیس وقت سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، حجت‌الاسلام دکتر

محمدیان، دفتر «انتشارات و تکنولوژی آموزشی» به انتشار مجلات «رشد روشن» برای دانش آموزان آسیب دیده بینایی اقدام کرد. کار با رشد روشن نوآموز، برای کودکان نابینای پایه های دوم و سوم ابتدایی و رشد روشن دانش آموز، برای کودکان نابینای پایه های چهارم، پنجم و ششم ابتدایی آغاز شد. در همان بدو انتشار، به دلیل خلأ موجود در این زمینه، جامعه دانش آموزان نابینا و خانواده های آن ها از مجلات استقبال کردند. برای نمونه به سه نامه زیر توجه کنید. علاوه بر این، مراجعه های حضوری و ارتباطات تلفنی بسیاری هم در این باره در دفتر مجله داشته ایم.

نامه ۱ (نامه پدر یک دانش آموز کم بینا به رشد روشن)

با سلام، به نظر من چاپ نوآموز رشد با قلم درشت برای کم بینا بان واقعاً کار عالی و بجایی بود. من همیشه مشکل تهیه مجله یا کتاب با قلم درشت را داشتم و البته همین الان هم دارم، ولی با چاپ مجله با فونت بزرگ برای پسرم کارمان کمی راحت شده. از زحمات بی شائبه و مجدانه شما سیاست گزارم و امیدوارم کارهای جدیدی برای کم بینا بان داشته باشید. علی رضایی، ولی دانش آموز محسن، کلاس سوم ابتدایی، از استان زنجان

نامه ۲ (نامه یک دانش آموز نابینا به رشد روشن)

با سلام و خسته نباشید خدمت شما عزیزان که در نشریه رشد روشن زحمت می کشید برای ما بچه های نابینا. من زهرا یزدانی کلاس ششم هستم از استان یزد. من در مدرسه شبانه روزی رسولیان درس می خوانم. اولین بار نشریه در ماه گذشته به مدرسه ما رسید، ولی به دست من نرسید. من از شما خواهش می کنم این نشریه زیبا را برای من بفرستید. من از قسمت سرگرمی و لطیفه خیلی خوشم می آید. من داستان هایی را که در این نشریه است، دوست دارم. من روزها که تنها هستم، با خواندن همین نشریه خودم را سرگرم می کنم. امیدوارم در چاپ این نشریه موفق باشید. از شما متشکرم. از شما کمال تشکر را دارم. لطفاً نشریه زیبا بتان را حتماً برآیم بفرستید. بسیار خوش حال می شوم. منتظر نشریه زیبا بتان می مانم. خدا یار و نگه دارتان باشد.

نامه ۳ (نامه مادر یک دانش آموز نابینا به رشد روشن)

معلم بریل او آمد! او با یک درفش و لوح سفید آمد! او با لوئیس بریل آمد! او برای نمایش افقی دیگر، در کرانه ساحل چشمان بی فروغ فرزندم آمد! او آمد، تا از انگشتان کوچک فرزند من، چشمانی توانمند بسازد! او آمد، تا قایق سرنوشت فرزند مرا، که در آب های متلاطم آینده ای نامعلوم در گرداب استرس و اضطراب به دور خود می پیچد، به ساحل امن و آرامش برساند! او آمد، تا من و فرزندم را با دنیای مبهم نابینا بان آشنا کند! او آمد، تا با لغزاندن انگشتان فرزندم روی شش برجستگی زندگی ایجاد کند! او آمد تا از دریچه ای دیگر زیبایی های زندگی را به فرزندم نشان دهد! او آمد، تا از فرزند من در مقابل اختاپوس یک قهرمان بسازد! او آمد تا به من بگوید درفش نیز همانند سکه دو رو دارد! همان درفشی که باعث کوری لویی بریل شد، راهی نوین در مقابل پایش نهاد که دنیای نابینا بان را متحول کرد! او آمد، معلم بریل فرزندم آمد! یاسمن همایون، از خراسان جنوبی، شهر سربیشه

انتشار مجلات رشد روشن در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ نیز ادامه یافت و گروه مخاطبان رشد نوجوان و جوان را هم تحت پوشش قرار داد. اما این مجلات در ادامه راه دچار مشکلات و معضلاتی شده اند که در این گزارش به آن ها اشاره می شود. از جمله تعاریف و مفاهیم استاندارد آموزش و پرورش استثنایی، موضوع «مناسب سازی کتاب درسی و مواد یا محتوای آموزشی» است. در بیان این مفهوم فوق آمده است: «اصلاح و تغییر محتوای آموزشی (کتاب های درسی / مواد آموزشی) دانش آموزان عادی و انطباق آن ها با ویژگی ها و توانایی های دانش آموزان استثنایی.»

از ابتدای سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ مجلات رشد نوآموز و رشد دانش آموز برای دانش آموزان کم بینا مناسب سازی و در هشت شماره منتشر شدند. این مجلات در قطع بزرگ تر از مجلات عادی رشد و با خط درشت و طراحی گرافیک ویژه منتشر شدند، اما در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، به دلیل وجود محدودیت های مالی، این روند انتشار ادامه نیافت.

چالش‌های پیش‌رو

● گروه دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی آموزش و پرورش، از نظر جمعیتی بزرگ‌ترین گروه کودکان دارای نیازهای ویژه در آموزش و پرورش استثنایی کشور است و این در حالی است که برای این گروه از کودکان، هیچ مطلب خواندنی و نشریه‌ای چاپ نمی‌شود.

● در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، علاوه بر انتشار رشد روشن برای دانش‌آموزان آسیب‌دیده بینایی، نسخه کم‌بینایی مجلات رشد نوآموز و رشد دانش‌آموز، همچون سال‌های گذشته، منتشر می‌شده که انتشار آن متوقف شده است.

● گروه دانش‌آموزان آسیب‌دیده بینایی، با وجود آمار کم تحت پوشش آموزش و پرورش (۸۱۵ نفر در گروه سنی نوآموز، ۱۰۲۲ نفر در گروه سنی دانش‌آموز، ۴۲۴ نفر در گروه سنی نوجوان و ۴۳۴ نفر در گروه سنی جوان در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴)، از پراکندگی گسترده‌ای در سطح کشور برخوردار است. لذا فرایند توزیع مجلات برای آن‌ها، روند خاصی را می‌طلبد.

● توزیع این مجلات در سال جاری توسط «مؤسسه رودکی» انجام می‌شود.

● براساس قانون سکوگرام، بسته‌های پستی زیر هفت کیلوگرم، از پرداخت هزینه ارسال معاف هستند، اما قبول این مطلب برای مدیران ذی‌ربط اداره پست دشوار به نظر می‌رسد. لذا توزیع این مجله‌ها از روند مطلوبی برخوردار نیست.

● تأمین منابع مالی برای تولید این مجلات از طرف سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، با اما و اگرهای زیادی مواجه است و ادامه این روند ممکن است به انتشار نیافتن این مجلات بینجامد.

راهکارهای پیشنهادی

● از میان مجله‌های سال جاری یا سال‌های گذشته می‌توان با تغییراتی، مجله جدیدی برای گروه کم‌توان ذهنی فراهم کرد.

● با توقف انتشار نسخه کم‌بینایی مجله‌های رشد نوآموز و دانش‌آموز در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، مجله خط بریل به همراه خط بینایی را برای دانش‌آموزان کم‌بینا نیز توزیع کردیم، اما گزارش‌های رسیده حاکی از آن بود که نسخه بریل به همراه خط بینایی نمی‌تواند نیاز این گروه را برآورده سازد. لذا پیشنهاد می‌شود نسخه کم‌بینایی رشد نوآموز و دانش‌آموز نیز منتشر شود.

● توزیع مجلات موضوعی بسیار حیاتی است. پیشنهاد می‌شود این مجلات پس از چاپ در چاپخانه رودکی، به

روش کار

الف) مجلات رشد روشن نوآموز و رشد روشن دانش آموز

آماده‌سازی محتوا

مجله رشد دانش آموز، بعد از فراهم شدن مطالب هر شماره - و غالباً پیش از تصویب و تهیه ماکت نهایی - آن‌ها را برای استفاده رشد روشن در شبکه می‌گذارد. همکاران مجله رشد نوآموز نیز دو تا سه هفته بعد، ماکت نهایی مجله را برای خارج کردن از قالب «ایندیزاین» و تبدیل به قالب «ورد»، به مدیر داخلی مجله رشد روشن تحویل می‌دهند.

در جلسه‌ای با حضور نویسندگان کودک و معلمان مرکز استثنایی نابینایان، مطالب این دو مجله برای انتشار در رشد روشن بررسی می‌شوند. غالباً مطالب موجود در رشد نوآموز هر ماه، برای گروه آسیب‌دیده بینایی نیز مناسب است. هماهنگ بودن مجلات، به‌خصوص برای کودکانی که در مدارس عادی و به‌صورت تلفیقی درس می‌خوانند، مطلوب است (البته برخی از عنوان‌ها، کلمات و عبارات متناسب‌سازی می‌شوند).

گاه با صلاح‌دید و تأیید کارشناسان، از مطالب (شعر، داستان و کاردستی) مجله نوآموز در مجله رشد روشن دانش آموز نیز استفاده می‌شود.

مخاطبان رشد روشن دانش آموز، علاوه بر مطالب علمی، آموزشی و اخلاقی موجود در رشد دانش آموز، به مواد خواندنی دیگری نیاز دارند که حس شادمانی، اعتمادبه‌نفس، پذیرش موقعیت خود، پیوند با اجتماع و پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی را در آن‌ها تقویت کند. چنین حسی باید بیشتر به‌صورت غیرمستقیم (در قالب قصه و داستان کوتاه که نویسندگان کودک با اهداف خاص برای

اداره توزیع ارسال شوند و از طریق نمایندگان رشد سراسر کشور در اختیار اداره آموزش و پرورش استثنایی استان قرار گیرند. از طرف دیگر، با توجه به قانون سکوگرام، می‌توانیم در توزیع این مجلات به مرور از سیستم مشترکین فردی استفاده کنیم.

● تدابیری صورت گیرد که تأمین منابع مالی این مجلات فقط و فقط از طریق گردش مالی مجلات رشد صورت گیرد. در این‌باره نمی‌توان به هم‌پاری سازمان‌هایی نظیر سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی، سازمان محیط زیست و سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تکیه کرد.

این مخاطبان می‌نویسند) و گاه صریح و ساده (توصیه‌های کارشناسان) به مخاطبان منتقل شوند. چنین محتوایی را یا کارشناسان و نویسندگان مجله تولید می‌کنند یا با همکاری دوستان دیگر در مراکز استثنایی فراهم می‌شود.

معرفی بخش‌ها

صفحه «آغازین» مجله (سرمقاله) جایی است تا خودمانی‌تر (با خاص‌تر) با مخاطبان ویژه خود حرف بزنیم. در مناسبت‌های خاص (مثلاً روز جهانی معلولان) این صفحه در اختیار کارشناسان نیز قرار می‌گیرد تا با بچه‌ها مستقیم و صمیمانه‌تر حرف بزنند.

در صفحه «مهارت‌ها»، کارشناسان استثنایی، علاوه بر آموزش مهارت «تحرک و جهت‌یابی»، رفتارهای اجتماعی در خانه و مدرسه، در برخورد با افراد بینا و دوستان نابینا، چگونگی عکس‌العمل و پاسخ به کنجکاوی‌های دیگران درباره نحوه زندگی و تحصیل، و... را آموزش می‌دهند. همکاران این صفحه عبارت‌اند از: خانم **اسکندری**، مدرس خط بریل و تحرک و جهت‌یابی؛ خانم **اسماعیل‌زاده**، کاردرمانگر بچه‌های استثنایی؛ خانم **فریبا علیزاده**، دبیر دانش‌آموزان استثنایی.

در پشت جلد، پیام‌هایی ضروری با بیانی صریح و کوتاه (به خط بینایی) برای بزرگ‌ترها و والدین منعکس می‌شود؛ مانند: «پدر و مادر عزیز از زمین خوردن من نهراسید و بگذارید مثل بچه‌های دیگر جست‌وخیز کنم.» این پیام‌ها نیز ضمن مشورت و گفت‌وگو با آموزگاران و مربیان کودکان استثنایی فراهم می‌شوند.

در صفحه سرگرمی، علاوه بر بازی با واژه‌ها (به‌منظور تقویت هوش کلامی)، مفاهیم ریاضی و اعداد، بازی و سرگرمی‌های تصویری (جدول و مارپیچ) به‌صورت بریل قرار دارند که حس

لامسه و قدرت درک بچه‌ها را تقویت می‌کند. این بخش هم بر عهده یکی از کارشناسان مجله (خانم **ریحانه کشاورز**)، مربی دانش‌آموزان ویژه) است که کاردستی‌های رشد‌نواآموز و رشد دانش‌آموز را نیز با توان بچه‌های آسیب‌دیده بینایی متناسب‌سازی می‌کند.

در صفحه «یک دوست تازه» کتاب‌های مناسب بریل و صوتی موجود در کتاب‌خانه‌ها و بازار نشر معرفی می‌شوند. توضیح نحوه تهیه کتاب‌ها یا چگونگی عضویت در کتابخانه نیز می‌آید. خانم **پرستو ولدخان**، مسئول بخش نابینایان کتابخانه حسینیۀ ارشاد، مسئولیت این بخش را بر عهده دارد.

صفحه «تو» مخصوص نوشته‌ها، شعرها و حرف‌های خود بچه‌هاست.

در صفحه «ورزش»، حرکات ورزشی آموزش داده می‌شوند. خانم **حاجی‌زاده**، مربی ورزش نابینایان، با مشورت خانم **کوه‌فلاح**، کاپیتان تیم ملی گلبال، این کار را انجام می‌دهند. با توجه به محدودیت تعداد صفحات این مجله، از محتوای مجلات سال‌های گذشته نواآموز و بیشتر دانش‌آموز، برای پر کردن تمام سطرهای صفحات با شعر یا داستانک‌های لطیف و مناسب استفاده می‌شود.

ب) آماده‌سازی و تولید مجلات رشد روشن نوجوان و رشد روشن جوان آماده‌سازی

هر سال با هم‌فکری اعضای «شورای برنامه‌ریزی مجلات رشد روشن نوجوان و رشد روشن جوان»، نخست برنامه‌ریزی صورت می‌گیرد.

بدیهی است در این برنامه‌ریزی نیازهای ویژه مخاطبان مدنظر قرار می‌گیرد و سعی می‌شود درک مطالب ارائه شده

تولید

ماکت کامل شده مجلات برای تأیید به ترتیب در اختیار معاون مجلات و سپس مدیر مسئول قرار می‌گیرد. بعد از تأیید محتوا، مدیر داخلی مجله، با هماهنگی واحد تولید نشریات رشد، فایل‌های «ورد» و «پی‌دی‌اف» مجلات را تهیه و به چاپخانه می‌فرستد. در واحد چاپخانه که در حال حاضر در خیابان «ظهیرالاسلام» قرار دارد، با استفاده از نرم‌افزار مبدل، فایل به خط بریل بازگردانده می‌شود. در این مرحله سردبیر و مدیر داخلی در چاپخانه حضور می‌یابند تا در صورت سرریز شدن مطالب از صفحات در نظر گرفته شده، بار دیگر ویرایش حجمی انجام دهند. بعد از تهیه نسخه بریل، یک نمونه از آن چاپ و توسط نمونه‌خوان‌های نابینا خوانده می‌شود تا ایرادهای احتمالی اصلاح شوند.

از روی نمونه اولیه اصلاح شده زینک تهیه می‌شود و نمونه‌خوانان نابینا زینک نهایی را می‌خوانند تا اگر ایرادی باقی مانده باشد، از طریق «چکش کاری» اصلاح شود.

به این ترتیب که با سنبه و چکش، نقطه‌های اضافی خط بریل روی زینک صاف یا در صورت نیاز، نقطه‌هایی به آن اضافه می‌شوند. زینک نهایی تحویل قسمت چاپ می‌شود تا مجله به تعداد شمارگان تعیین شده از سوی معاون مجلات، چاپ شود و در اختیار دفتر مجلات رشد قرار گیرد. معاون مجلات نیز طبق آماری که از مدارس نابینان تهیه کرده است، به توزیع آن‌ها اقدام می‌کند.

برای کنترل فرایند تولید محتوا، جلسات دوره‌ای شورای برنامه‌ریزی مجله برگزار می‌شود. لازم به توضیح است که دو نفر از اعضای این شورا از معلمان نابینا هستند و غالباً با بازخوردی که از مخاطبان مجله به‌دست می‌آورند، نظرها و پیشنهادهای مفیدی برای بهبود کیفیت مجلات ارائه می‌کنند.

تا حد امکان به حس بینایی وابسته نباشد. البته این امر محدودیت‌هایی را برای پدیدآورندگان به‌وجود می‌آورد که در نوع خود چالشی جدی و در عین حال جذاب شمرده می‌شود.

بعد از تأیید برنامه سالانه و سرفصل‌های مجلات از سوی مدیر مسئول مجلات رشد، گردآوری و تولید محتوا، طبق زمان‌بندی اعلام شده از سوی معاون مجلات انجام می‌شود. لازم به توضیح است که بخش عمده مطالب دو مجله مذکور از مجلات رشد جوان و نوجوان اقتباس و با توجه به شرایط خاص مخاطبان، ویرایش و تلخیص می‌شود.

برای مثال، اگر در مطالب مجله‌های رشد نوجوان و رشد جوان جدول‌ها یا تصویرهای مکمل وجود داشته باشند، این موارد به گزاره‌های متنی تبدیل و برای مخاطبان متناسب‌سازی می‌شوند.

بخش دیگری از محتوا به‌طور اختصاصی برای مخاطبان سفارش داده می‌شود. در این بخش، مطالبی همچون آشنایی با ورزش نابینان، آشنایی با زبان بدن، معرفی مهارت‌ها و مشاغل مناسب برای نابینان و یا افراد موفق نابینا (به منظور الگوسازی) درج می‌شود.

مطالب بعد از متناسب‌سازی و ویرایش اساسی توسط سردبیر، تحویل بخش حروف‌چینی می‌شوند. بعد از حروف‌چینی، نمونه‌خوانی و اصلاح نهایی، از آنجا که فونت خط بریل قابلیت تغییر اندازه ندارد، مدیر داخلی مجلات مطالب آماده شده را طبق برگه صفحه‌گستر (کنداکتور) که سردبیر مشخص کرده است، در صفحات مجلات جاگذاری می‌کند تا تناسب حجم مطالب با صفحات پیش‌بینی شده برای آن‌ها مشخص شود.

در این مرحله، سردبیر بار دیگر مطالب را ویرایش و تغییرات لازم را اعمال می‌کند.